УДК 159.

СІРКО Р.І.
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності

ОРГАНІЗАЦІЙНІ АСПЕКТИ РОБОТИ ПСИХОЛОГА В ЗОНІ НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЙ

Зростання кількості екстремальних ситуацій за останні роки вимагає спеціалізованої підготовки фахівців-психологів, які здатні надавати психологічну підтримку безпосередньо в осередку надзвичайної події.

Психологічна служба у надзвичайних ситуаціях виконує три основні завдання: по-перше, надання екстреної психологічної допомоги потерпілим при негативних емоційних станах та при потребі доставка потерпілих до місця, де можливе надання психіатричної допомоги; по-друге, психологічне супроводження сімей та родичів загиблих з метою зняття гострих афективних реакцій та виведення зі стану шоку; по-третє – психодіагностична та психокорекційна робота з працівниками, які займалися ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій з метою попередження психосоматичних розладів.

Згідно з наказом МНС України № 148 від 27.02.2008 «Про створення позаштатних мобільних груп екстреної психологічної допомоги МНС» психологічна служба забезпечена мобільним центром екстреної психологічної допомоги, який являє собою збірний намет, і оснащений місцем для психокорекційної роботи (стіл та крісла), відпочинковою зоною (надувні матраси та ковдри для укутування потерпілих), інформаційно-телекомунікаційними засобами (ноутбук, мобільні телефони, фотоапарат, тощо). Кожен спеціаліст забезпечений «валізою практичного психолога», у яку входить набір заспокійливих засобів, пакетики з чаєм, термос з гарячою водою, засоби для роботи з дітьми (олівці, пластилін, іграшки), конверти для листів та аркуші паперу. Окрім того психолог повинен мати папку з бланками найнеобхідніших методик, списком телефонів екстрених служб та служб соціальної допомоги, а також роздрукованими пам’ятками психологічної самодопомоги для потерпілих [1].

При виникненні надзвичайної події керівник мобільного центру екстреної психологічної допомоги відслідковує ситуацію і приймає рішення про розташування центру. Зазвичай, центр екстреної психологічної допомоги знаходиться поряд із сортувальним майданчиком. Мета медичного сортування – це розподіл постраждалих на групи за ознаками потреби в однорідних лікувально-профілактичних та евакуаційних заходах. Він складається з чотирьох брезентових полотнищ, куди транспортують постраждалих з травмами відповідної важкості. Кожне полотнище забарвлене у певний колір, який допомагає визначити спосіб транспортування постраждалого, його стан на даний момент. Так, на червоному кольорі знаходяться важко травмовані, які потребують екстрених реанімаційних заходів та першочергової евакуації; жовтий колір використовується для потерпілих, яким необхідна лікарська допомога другої черги та евакуація; зелений колір передбачає наявність потерпілих, яким може бути надана долікарська допомога або самодопомога; на чорному кольорі розташовують померлих або осіб в термінальному стані, ураження яких несумісні з життям.

При роботі у надзвичайній ситуації доцільно розподіляти робочі місця психологів. В більшості випадків психологи працюють з так званою «зеленою» категорією населення, оскільки це особи, які перенесли сильний стрес, проте не отримали значних фізичних травм. Окрім того, ще одне робоче місце психолога повинно розташовуватися поряд із чорною смугою, для надання допомоги родичам загиблих при ідентифікації трупів. Робоче місце для проведення психокорекції з дітьми бажано розташовувати в приміщенні центру, щоб вберегти їх від спостереження паніки. При необхідності можуть бути

оснащені додаткові робочі місця біля мобільного центру, наприклад, для психодіагностичної роботі з ліквідаторами.

Потрібно зазначити, що найбільш ефективним методом попередження посттравматичних стресових розладів у надзвичайних ситуаціях є методика дебрифінгу, яка проводиться протягом перших трьох днів. Дебрифінг – це групове поетапне обговорення та відреагування почуттів стосовно надзвичайної події. Саме тому пункт екстреної психологічної допомоги повинен бути оснащений так, щоб міг вмістити одночасно до десяти осіб для проведення дебрифінгу [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Наказ МНС України № 148 від 27.02.2008 «Про створення позаштатних мобільних груп екстреної психологічної допомоги МНС» .
2. Малкина-Пых И.Г. Экстремальные ситуации. – М.: Изд-во Ексмо, 2005. – 960с.